

Niilo Mäki
INSTITUTE

OPH: Ratkaisukeskeisiä keinoja konsultaation tueksi
työrauhaongelmien vähentämiseksi
Kooste koulutuksen teoreettisesta sisällöstä
Tiina Kiiski
KM, EO, työnohjaaja STOry, työyhteisösovittelija

1

Sisältö

- Työrauha ja sen rakentuminen kouluuyhteisössä ja opetusryhmissä
- Ratkaisukeskeinen lähestymistapa työrauhaongelmiin
- Ratkaisukeskeisiä menetelmiä konsultaation tueksi

(c) Tiina Kiiski

2

Työrauhan rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä

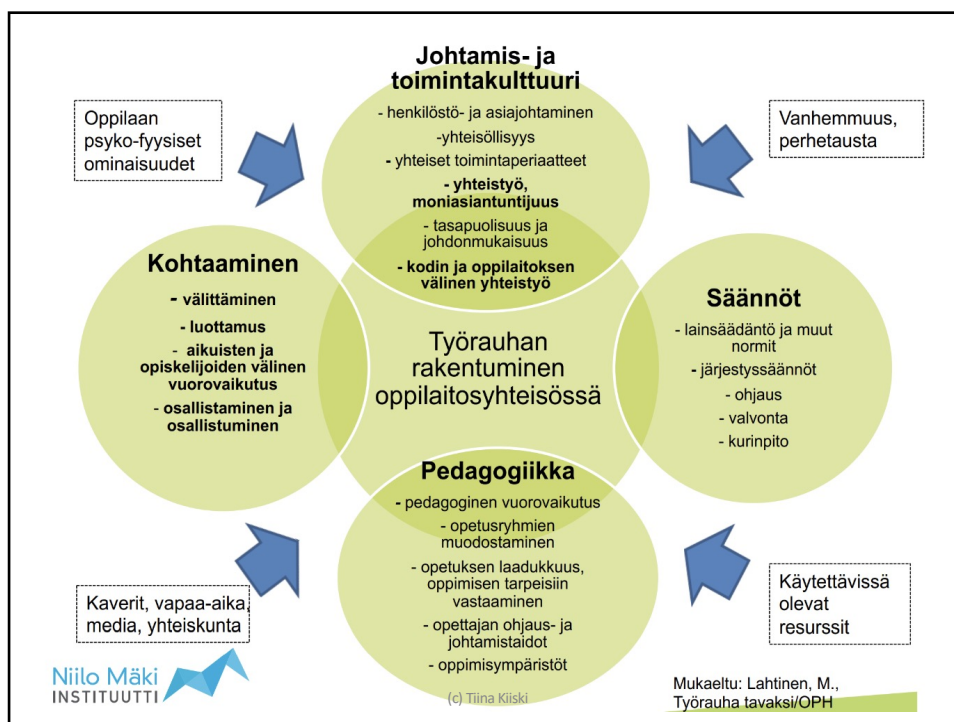
- Oppilaitoskulttuuri
- Oppilaiden heterogeenisyys
- Opettajien heterogeenisyys
- Ryhmien heterogeenisyys

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

(c) Tiina Kiiski

3

4

Työrauhaan vaikuttavia tekijöitä

- **Oppilaat** ovat tuen tarpeiltaan, käyttäytymisen säätelyn ja toiminnanohjauksen taidoiltaan sekä kognitiivisilta valmiuksiltaan erilaisia → Oppilas usein *tietää*, miten tulisi käyttäytyä, mutta käyttäytymisen säätelyn *taito* puuttuu.
- **Opettajat** ovat erilaisia ja käyttävät tutkimukseen perustuvia ryhmänhallinnan keinoja eri tavoin ja eri intensiteetillä → Tehokkaat ryhmänhallinnan keinot ovat sellaisia, joilla voidaan edistää oppilaan käyttäytymisen säätelyn taitojen kehittymistä ja motivaation säilymistä.
- **Ryhmät** ovat erilaisia oppimisen ja koulunkäynnin valmiuksiltaan ja ryhmäkulttuureiltaan → Ryhmän käyttäytymiseen vaikuttaa mm. koulun yleinen **toimintakulttuuri**.

5

Tehokkaat ryhmänhallinnan taidot

Tehokkaat ryhmänhallinnan taidot (classroom management; Levin ja Nolan, 2011)

- Oppituntien aloitukset perustuvat rutiineihin ja säännönmukaisuuksiin
- Oppituntin tavoite on selvillä kaikille, motivointi työskentelyyn
- Tarkkaavuuden suuntaamiseen ja ylläpitämiseen kiinnitetään jatkuvasti huomiota
- Ohjeet annetaan selkeästi ja vaiheittain
- Toiminnanohjausta tuetaan vaiheittain (myös visuaalisesti) ja myönteisen palautteen avulla
- Huono käyttäytyminen osataan pysäyttää ja antaa tilalle myönteinen toimintaohje
- Oppitunti loppuu harjoiteltuihin ja toistuviin rutiineihin
- Seuraamuksia toteutetaan johdonmukaisesti

6

7

Ratkaisukeskeisen työskentelyotteen juuret

- Historia ulottuu yli 50 vuoden taakse USA:an
- Taustalla systeemiteoria, sosiaalinen konstruktionismi, perheterapiatyö
- Milton H. Erikson, Insoo Kim Berg → Brief Family Therapy Center
- Yhtymäkohtia positiiviseen psykologiaan ja positiiviseen kasvatukseen:
 - Voimavarat ja myönteisyys
 - Ongelmakeskeisestä menneisyydestä kohti toivottua tulevaisuutta

(c) Tina Kiski

8

Ratkaisukeskeinen lähestymistapa työrauhaongelmiin

Ratkaisukeskeisen viitekehyksen taustalla ovat **auttajan ammatilliset perustaidot**, joita ovat:

- kuuntelevan läsnäolon taito
- kysyminen
- aito dialogi asiakkaan kanssa sekä
- kyky reflektoida omaa toimintaa

Ratkaisukeskeisen ohjauksen elementtejä ovat (ks. esim. Ahola & Furman, 2015; De Jong & Berg, 2008, 2017; Ruutu, 2020):

- toivotun asiutilan (tavoite) selkeä määrittely ja tulevaisuussuuntautuneisuus
- asiakkaan voimavarojen tunnistaminen, niihin uskomisen ja myönteisyyden varaan rakentaminen
- vaihtoehtoisten toimintatapojen sekä ratkaisujen löytäminen ja niiden testaaminen käytännön tilanteissa
- tavoitteiden pilkkominen siten, että edistyminen on mahdollista
- tunnustuksen antaminen ja jakaminen saavutettaessa (osa)tavoitteita

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

(c) Tina Kisku

9

Ratkaisukeskeinen lähestymistapa työrauhaongelmiin

Ratkaisukeskeinen lähestymistapa (ks. esim. Furman ja Ahola) pyrkii ohittamaan ongelmakeskeisen lähestymistavan sudenkuopat

- syllisten / syllisten etsintä
- tapahtumaketjujen selvittäminen ongelman ”alkulähteelle” pääsemiseksi
- ongelman ominaisuuksien analysointi

Sen sijaan keskitytään tavoitteeseen ja keinoihin

- Mitä asiakas haluaa ongelman tilalle? TAVOITE
- Mikä mahdollistaa muutoksen? KEINOT
- Mihin asiakas on valmis sitoutumaan saavuttaakseen tavoitteensa? TOIMINTA

POHDITTAVAKSI:

KUTSUMMEKO ASIAKKAAN OSAKSI ONGELMAA VAIKO SEN RATKAISUA? MITEN ITSE HALUAISIT?

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

(c) Tina Kisku

10

11

Työrauhaa tukevia ratkaisukeskeisiä menetelmiä

- **Myönteiset poikkeukset ja poikkeuskysymykset:** Huomioidaan se, mitä oppilas tai opettaja tekee jo oikein.
- **Selviytymiskysymys:** Kartoittaa, mikä asiakkaan tilanteessa on aiemmin toiminut ja auttanut ja mistä ei ole kokenut saavansa apua.
- **Sirkulaariset kysymykset:** Autetaan ottamaan ongelmaan etäisyyttä ja tarkastelemaan sitä vaihtoehtoisista näkökulmista käsin, ikään kuin ulkopuolisena.
- **Asteikkomenetelmä:** Määritellään jonkin pulmallisen tilanteen ”nykytila”, ongelman aiemmat ratkaisuyritykset, toivottu tulevaisuuden tila ja suunnitellaan konkreettiset keinot toivotun muutoksen saavuttamiseksi.
- **Ihmekysymys:** Autetaan kiinnittämään huomio ongelmasta niihin toimintatapoihin, jotka mahdollistavat myönteisen muutoksen. Ratkaisu kuvitellaan jo tapahtuneeksi.

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

(c) Tina Kiski

12

Ratkaisukeskeinen tapa lähestyä kouluongelmia (soveltaen Murphy 2015)

Määrittele ongelma ja muuta se tavoitteen muotoon

Tutki kouluympäristön vaikutuksia ongelmaan

Tutki aikaisempia ratkaisuyrityksiä

Tutki ongelman vaikutuksia oppilaisiin ja muihin

Selvitä, mitä halutaan ongelman tilalle (tavoite)

ja mitä ollaan valmiita tekemään tavoitteen eteen (keinot)

Kerää palautetta ja muuta toimintaa tarvittaessa.

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

(c) Tina Kiski

13

Ratkaisu on koulun aikuisten yhteistyötä

Ratkaisuanalyysin vaiheet:

1. Tehdään tilanneanalyysi siitä, mikä itse asiassa on varsinainen ongelma (ongelman määrittely)
2. Mietitään, mikä on muutostarve. Mitä muutosta toivotaan (määrittele toivottu käyttäytyminen!)? Kirjataan konkreettiset tavoitteet.
3. Mitkä keinot voisivat auttaa tavoitteiden saavuttamista? Sovitaan keinot. MITÄ tai KETÄ/KEITÄ tuetaan?
4. Sovitaan kuka tekee, mitä tekee ja milloin tekee?
5. Arvioidaan tuloksia ja tehdään tarvittaessa muutoksia suunnitelmiin.

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

(c) Tina Kiski

14